

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

JĘZYK POLSKI – KLASA IV

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów:

- diagnozy przedmiotowe;
- prace klasowe (redagowanie wypracowania na jeden spośród trzech tematów z twórczym wykorzystaniem omówionej lektury/omówionych lektur; czas trwania: 2 godziny lekcyjne);
- sprawdziany (znajomości treści lektury, po omówieniu działu, gramatyczne, tematyczne, czytania ze zrozumieniem; czas trwania: 1 godzina lekcyjna);
- dyktanda;
- kartkówki;
- odpowiedzi ustne;
- recytacje utworów;
- wypracowania;
- zadania domowe;
- zadania dodatkowe;
- karty pracy;
- aktywność;
- projekty;
- udział w konkursach przedmiotowych;
- sukcesy osiągnięte w konkursach przedmiotowych.

W przypadku kształcenia na odległość dopuszcza się sprawdzanie wiedzy i umiejętności uczniów on-line.

Pisemne formy sprawdzania wiedzy i umiejętności są punktowane. Sumę uzyskanych punktów przelicza się na %. Wynik procentowy jest podstawą do wystawienia oceny, zgodnie z kluczem zawartym w Wewnętrzny Szkolnym Systemie Oceniania.

Zdobyte „plusy” (np. za aktywność w czasie lekcji, prezentację krótkiego zadania domowego) i „minusy” (np. za brak krótkiego zadania domowego, nieprzygotowanie do zajęć) przeliczane są na oceny według zasad zawartych w Wewnętrzny Szkolnym Systemie Oceniania.

Uczeń ma możliwość zgłoszenia nieprzygotowania do zajęć dwukrotnie w każdym półroczu bez wpływu na ocenę.

Uczeń ma prawo do poprawy ocen niedostatecznych i dopuszczających z prac klasowych, sprawdzianów, dyktand, wypracowań, recytacji utworów w terminie do 2 tygodni od momentu wystawienia oceny.

Zasady oceniania dłuższych wypowiedzi pisemnych w klasie IV:

Wymagana objętość wypracowania ucznia klasy IV: co najmniej 10 zdań.

Wypracowania oceniane są w kryteriach:

1. *Treść – 3 p.*
2. *Styl – 1 p.*
3. *Poprawność językowa (dopuszczalne 3 błędy językowe) – 1 p.*
4. *Poprawność ortograficzna (dopuszczalne 3 błędy ortograficzne) – 1 p.*
5. *Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalne 3 błędy interpunkcyjne) – 1 p.*
6. *Estetyka – 1 p.*

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

Za błędy ortograficzne w przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uznaje się:

- błędy w zapisie wyrazów z *u – ó, ż – rz, h – ch*;
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

Do błędów graficznych w pracach uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów;
- mylenie liter:
 - o podobnym kształcie (*a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – q, i – j, u – y*),
 - dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania),
 - rzadziej używanych (*h – H, f – F, L – F*),
 - odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (*b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, q – om – on, ś – ź, ć – dź*),
 - różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (*p – b, d – b*) lub poziomej (*m – w, n – u, b – p, d – g, p – g*);
- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
 - oznaczania miękkości nad literami,
 - kropek (*dż, ż, i, j*),
 - „ogonków” przy literach *q* lub *ę* i kreski (wężyka) przy literach *ó, t* lub *ł*;
- błędy dotyczące podziału wyrazu;
- utratę dźwięczności (*kóska* zamiast *kózka, proźba* zamiast *prośba*);
- błędy wynikające ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np. *startuje*, bo *startować*.

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV

niedostateczny

- Poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy IV uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych.
- Uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności.

dopuszczający

- Poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy IV umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych.
- Uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności.

dostateczny

- Poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy IV pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej.
- Uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej.

dobry

- Uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne.

bardzo dobry

- Uczeń sprawnie się posługuje zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach.

celujący

- Uczeń biegle się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY IV

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób;
- reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą);
- rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów;
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny;
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej;
- rozumie ogólny sens słuchanych utworów;

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji;
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny;
- wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost;
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- rozumie ogólny sens czytanych utworów;
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- mówi o swoich reakcjach czytelniczych;
- dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy;
- wie, co tworzy rytm;
- wskazuje wers, strofę, refren;
- odróżnia fikcję od rzeczywistości;
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych;

- określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator);
- zna cechy baśni i legendy;
- wyodrębnia komiks, film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem;
- formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym;
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje;
- wyraża wprost swoje intencje;
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie;
- stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem;
- mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu;
- za pomocą kilku zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę;
- za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat;
- stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym;
- wygłasza tekst utworu z pamięci;

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu;
- zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni *ó-u*, *rz-ż*, *ch-h*;
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu;
- uzupełnia prosty schemat, tabelę;
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układa plan ramowy wypowiedzi;
- zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze;
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia;
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu;
- stara się o estetykę zapisu wypowiedzi.

III. Kształcenie językowe

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (np. dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinę wyrazów);
- składni (konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające);
- fleksji (wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu,

przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;

- fonetyki (zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby).

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada;
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi;
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii;
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów;

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- określa temat i główną myśl tekstu;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych;
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu;
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu;
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami;
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- nazywa swoje reakcje czytelnice;
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce;
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe;
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze;
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;
- wskazuje cechy baśni i legendy w utworze;
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren;

- znapojęcia: graaktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba;
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość;
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym);
- odczytuje morał baśni;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej;
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- formułuje pytania otwarte;
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych;
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą;
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem;
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym;
- składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry;
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne;
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni;
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne;
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens;
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych;
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem);

PISANIE

- stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni *ó-u*, *rz-ż*, *ch-h* i interpunkcji;
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą;
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą *i* w typowych przykładach;
- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym;
- używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych;
- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- zapisuje pytania otwarte;
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych;
- samodzielnie zapisuje dialog;
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne;

- tworzy ramowy plan wypowiedzi;
- układa opowiadanie odtwórcze;
- redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu;
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry;
- tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni;
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny.

III. Kształcenie językowe

- Stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy rodzinę wyrazów);
 - składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych);
 - fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym);
 - fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linii);
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów;
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych;
- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania;
- właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu;
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich;

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio;
- rozumie funkcję akapitu;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych;
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu;
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi;
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach;

- rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych;

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze;
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;
- identyfikuje baśń i legendę;
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu;
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście;
- objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście;
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski;
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość;
- odczytuje przesłanie utworu;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne zdanie w rozmowie;
- świadomie dobiera intonację zdaniową;
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi;
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami;
- łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu;
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń;
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika;
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw;
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje; wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki;
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć;
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów;
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów;
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu;
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń;

PISANIE

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó-u, rz-ż, ch-h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów);
- w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji;
- w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika;
- w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne;
- w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw;
- układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie;
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi;
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłowki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń;
- zapisuje dialog w opowiadaniu;
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć;
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia.

III. Kształcenie językowe

Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi) składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji);
- fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach);
- fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie).

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi;
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich;
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu;
- nazywa intencje nadawcy komunikatu;

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych;
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce;
- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach;
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu;

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopiśmie, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami;

ALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami;
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim;
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu;
- objaśnia funkcję epitetów, porównań i przenośni w tekście;
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy;
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych;
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego;
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym;
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką;
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła;
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie

nauczania;

- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu;
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi;
- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka;

PISANIE

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów;
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury;
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym;
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką;
- komponuje i przekształca plan wypowiedzi;
- pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń;
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu.

III. Kształcenie językowe

Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej);
- składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych);
- fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym);
- fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów).

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- odczytuje i wyjaśnia przerośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich;

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur;
- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi;
- odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje;

DOCIERANIE DO INFORMACJI - SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich;
- wskazuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury;
- dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam;
- odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość;

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania
- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur;
- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych;

PISANIE

- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych;
- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi;

III. Kształcenie językowe

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.